

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยเป็นเรื่องที่รัฐให้ความสำคัญมาก โดยมีการบัญญัติเรื่องการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 มาตรา 61 มาตรา 84 (5) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน ๆ โดยประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่มีเจตนารมณ์ในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการเฉพาะเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติหางานนม พ.ศ. 2470 พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายกลางที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคโดยตรง ต่อมาเมื่อสังคมมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น สินค้าและบริการต่าง ๆ ได้ถูกผลิตโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากสินค้าหรือบริการนั้น การใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ประกอบธุรกิจย่อมเป็นไปได้ด้วยความยุ่งยากและลำบาก ในปี พ.ศ. 2551 จึงได้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคที่สำคัญอีก 2 ฉบับ เพื่อเยียวยาช่วยเหลือให้ผู้บริโภคให้มีช่องทางในการเรียกร้องค่าเสียหายเพิ่มขึ้น ได้แก่ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

แม้ในคดีผู้บริโภคจะมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 กำหนดกระบวนการในการดำเนินคดีในชั้นศาลไว้เป็นการเฉพาะแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติยังคงต้องใช้ควบคู่กับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และในกรณีที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มิได้มีบัญญัติไว้และมีข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาจะต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้โดยอนุโลมตามมาตรา 7 แต่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 จะเห็นได้ว่ามีบทบัญญัติที่แตกต่างจากประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มุ่งประสงค์จะคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมีอำนาจในการต่อรองน้อยเมื่อได้รับความเสียหายจากสินค้าหรือบริการมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงยังไม่อาจอำนวยความสะดวกและความยุติธรรมให้กับผู้บริโภคได้อย่างเพียงพอ เช่นในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 13 กำหนดให้ผู้บริโภคใช้สิทธิเรียกร้องต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรือนามย ได้ภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการ แต่ไม่เกินสิบปี มาตรา 10 กำหนดให้นิติกรรมที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ มิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้บริโภคในการฟ้องบังคับให้ผู้ประกอบการชำระหนี้ มาตรา 29 กำหนดเกี่ยวกับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการผลิต ประกอบ การออกแบบ ส่วนผสมของสินค้า การให้บริการ การดำเนินการใด ๆ ให้เป็นของผู้ประกอบการ มาตรา 39 กำหนดให้ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่าจำนวนค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้องหรือวิธีการบังคับตามคำขอของโจทก์ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามฟ้อง ศาลมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยให้ถูกต้องหรือกำหนดวิธีการบังคับให้เหมาะสมแม้จะเกินกว่าที่ปรากฏในคำขอบังคับของโจทก์ก็ตาม แต่จะต้องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่คู่ความยกขึ้นว่ากล่าวกันแล้วโดยชอบ มาตรา 42 กำหนดเรื่องการเรียกให้ชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ (Punitive Damages) จากผู้ประกอบการ มาตรา 46 กำหนดให้อำนาจศาลในการออกคำสั่งให้ผู้ประกอบการจัดการสินค้าที่ได้จำหน่ายไปแล้วหรือที่เหลืออยู่ในท้องตลาดซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้บริโภคโดยส่วนรวม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เกิดความเสียหายกับผู้บริโภคหลายรายภายใต้ข้อเท็จจริงเดียวกัน ผู้บริโภคแต่ละรายสามารถใช้สิทธิในการฟ้องคดีเองได้ หรืออาจเป็นกรณีที่ผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคเป็นผู้ฟ้องคดีให้ หากผู้บริโภคหลายรายประสงค์จะรวมคดีกันอาจใช้วิธีการรวบรวมคดีตามมาตรา 8 มาตรา 28 หรือการร้องสอดตามมาตรา 57 หรือการเป็นคู่ความร่วมตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้ แต่ช่องทางดังกล่าวก็มีข้อยุ่งยากและข้อจำกัดในทางปฏิบัติสำหรับผู้บริโภคได้ และการที่ผู้บริโภคแต่ละรายแยกฟ้องทั้งที่ได้รับความเสียหายจากข้อเท็จจริงเดียวกันแต่ฟ้องต่างศาลกัน ศาลอาจมีคำพิพากษาที่แตกต่างกันออกไปซึ่งอาจส่งผลต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับผู้บริโภคได้ แม้ว่าศาลในคดีหลังจะสามารถใช้ข้อเท็จจริงในคดีก่อนได้เพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ก็ตาม ดังนั้น การนำแนวทางการดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) มาใช้เพื่อเยียวยาผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคก็จะเป็นอีกวิธีหนึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกยุติธรรมกับผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าหรือบริการภายใต้ข้อเท็จจริงหรือ

ข้อกฎหมายเดียวกัน โดยจะมีคำพิพากษาเพียงครั้งเดียวแต่ผูกพันสมาชิกกลุ่มทุกคน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างมาตรการทางกฎหมายในการป้องปรามการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจที่ละเมิดสิทธิของผู้บริโภคได้อีกทางหนึ่ง ตลอดจนช่วยลดจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ศาลและลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีของผู้เสียหาย แต่ทั้งนี้ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มมีองค์ประกอบสำคัญหลายอย่างที่จะทำให้การดำเนินคดีแบบกลุ่มประสบความสำเร็จได้ เช่น โจทก์ผู้แทนกลุ่มผู้เสียหาย ทนายความกลุ่มความร่วมมือของกลุ่มผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย และบทบาทของศาล เป็นต้น

ในการเริ่มต้นดำเนินคดีแบบกลุ่มได้นั้น ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายคนหนึ่งหรือหลายคนมีสิทธิเป็นโจทก์โดยต้องขออนุญาตต่อศาลเพื่ออนุญาตให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มซึ่งตามมาตรา 55 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น ผู้บริโภคที่ถูกโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลได้ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่ามีความสอดคล้องกับ Rule 23 แห่ง Federal Rule of Civil Procedure ของประเทศสหรัฐอเมริกา ขณะที่มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ประกอบมาตรา 39 และมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งมิได้มีฐานะเป็นบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคได้ ส่วนมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองนั้นเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคได้ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 แต่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มิได้บัญญัติให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองมีสิทธิฟ้องคดี ในขณะที่จึงไม่มีมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีแทนผู้บริโภคได้

เมื่อพิจารณาถึงอำนาจในการฟ้องคดีแทนผู้บริโภคของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง และมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง แล้วพบว่า มิใช่บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการบริโภคสินค้าหรือบริการโดยตรงแต่ประการใด แต่ในการนำแนวทางการดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) มาใช้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคจำเป็นต้องคำนึงถึงผู้ที่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีแทนผู้บริโภคทั้ง 3 ประเภทนี้ด้วย ซึ่งตาม Rule 23 (a) แห่ง Federal Rule of Civil Procedure หรือ FRCP ของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ได้กล่าวถึงการให้อำนาจหน่วยงานอื่นในการฟ้องคดีแทนผู้เสียหายไว้ แต่ผู้ที่จะฟ้องและขอดำเนินคดีแบบกลุ่มได้จะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ที่ได้รับความเสียหายเท่านั้น ขณะที่ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศบราซิลไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มโดยเอกชนแต่อย่างใด เนื่องจากเห็นว่าคดีที่ส่งผลกระทบ

กับประโยชน์สาธารณะหรือส่วนรวมนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้าไปดูแลแก้ไขและจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น โดยประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีองค์กรเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Association's Suit) ที่มีอำนาจตามกฎหมาย และหน่วยงานของรัฐ (Administration's Suit) สำหรับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีการดำเนินคดีโดยองค์กรเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Verbandsklage) ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด เช่นเดียวกับประเทศบราซิลที่ยินยอมให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเป็นผู้ฟ้องคดีแบบกลุ่มได้ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นที่มีกฎหมายรับรองเช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามแนวทางของกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ทั้งสามประเทศที่ศึกษาแล้วเห็นว่า หากมีการนำแนวทางการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาใช้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว จึงเป็นการสมควรให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง และมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองเป็นผู้ที่มีสิทธิฟ้องคดีผู้บริโภคด้วยการดำเนินคดีแบบกลุ่มนอกเหนือไปจากผู้บริโภคที่เป็นผู้เสียหายโดยตรง ซึ่งการให้สิทธิฟ้องคดีแบบกลุ่มแก่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีดังกล่าวความสอดคล้องกับการหน่วยงานเหล่านั้นมีกฎหมายให้อำนาจฟ้องคดีผู้บริโภคอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การดำเนินคดีแบบกลุ่ม) ขึ้น โดยให้สิทธิแก่ผู้ฟ้องคดีแบบกลุ่มไว้ในมาตรา 222/5 ซึ่งกำหนดให้คดีที่มีสมาชิกกลุ่มจำนวนมากนั้น โจทก์ที่เป็นสมาชิกกลุ่มอาจร้องขอให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ในคดีละเมิด คดีผิดสัญญา และคดีเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายต่าง ๆ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค แรงงาน หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ การแข่งขันทางการค้า แต่เมื่อพิจารณาจากมาตรา 222/5 แล้วพบว่า การกำหนดคุณสมบัติสำหรับการดำเนินคดีแบบกลุ่มให้กับโจทก์ภายใต้เงื่อนไขที่โจทก์ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มนั้นเป็นข้อจำกัดในการดำเนินคดีแบบกลุ่มสำหรับคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมและมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองในฐานะผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค เนื่องจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย และทั้งสามประเภทก็ไม่ได้มีฐานะเป็นสมาชิกกลุ่มซึ่งเป็นเงื่อนไขของการดำเนินคดีแบบกลุ่มตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว จึงไม่อาจเป็นผู้ร้องขอให้ศาลอนุญาตให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวอาจขัดกับเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้บริโภคตลอดจนอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายในการฟ้องคดี

ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค จึงไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกับบทบัญญัติตามมาตรา 43 มาตรา 61 มาตรา และมาตรา 84 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่มุ่งประสงค์จะให้ความคุ้มครองผู้บริโภค

ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า การนำแนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาใช้เยียวยาผู้เสียหายในคดีผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค โดยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริโภคซึ่งได้รับความเสียหายจากข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันได้รับความเป็นธรรมและความสะดวกในดำเนินคดีมากยิ่งขึ้นในคราวเดียวกัน และยังช่วยลดโอกาสที่จะเกิดคำพิพากษาที่ขัดหรือแย้งกันเอง โดยในปัจจุบันมีร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การดำเนินคดีแบบกลุ่ม) ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งหากประกาศใช้แล้ว แม้มาตรา 222/5 (3) จะกำหนดให้คดีผู้บริโภคใช้วิธีการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ก็ตาม แต่มาตรา 222/1 และมาตรา 222/9 อาจจะเป็นปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มในคดีผู้บริโภค ในส่วนของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง และมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง เนื่องจากโจทก์ที่ใช้สิทธิร้องขอให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มจะต้องมีฐานะเป็นบุคคลและเป็นสมาชิกกลุ่มเท่านั้น และมีได้เป็นผู้เสียหายโดยตรง อย่างไรก็ตาม มาตรา 7 แห่งพระบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 บัญญัติให้ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ได้โดยอนุโลม จึงอาจเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง และมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง จะใช้สิทธิฟ้องคดีแทนผู้บริโภคด้วยวิธีการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้โดยที่มิได้มีฐานะเป็นสมาชิกกลุ่ม แต่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ ไม่อาจประกาศใช้ได้ ผู้ศึกษาเห็นว่าสมควรที่จะนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้ง 3 ฉบับ ที่ประกอบด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 จึงสมควรให้มีการดำเนินการ ดังนี้

1. ควรแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาผู้บริ โภค พ.ศ. 2551 โดยกำหนดให้มีเรื่องการดำเนินคดีแบบกลุ่มไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นการเฉพาะ เพื่อให้ผู้บริ โภคที่ได้รับความเสียหายจากข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ และต้องบัญญัติให้สิทธิและอำนาจแก่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริ โภค สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริ โภครับรอง และมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริ โภครับรอง ในฐานะผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริ โภคให้มีสิทธิร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มรวมถึงเป็นโจทก์ผู้แทนกลุ่มผู้เสียหายได้ ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกในชั้นศาลให้แก่ผู้บริ โภคที่ได้รับความเสียหายหลายรายจากข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันได้ในคราวเดียวกัน และยังช่วยให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม โดยที่ผู้เสียหายมีจำต้องเป็นคู่ความในคดีเพื่อให้ผลแห่งคำพิพากษาเช่นคดีแพ่งทั่วไป

2. ควรแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริ โภค พ.ศ.2551 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริ โภค พ.ศ. 2522 โดยกำหนดให้มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริ โภครับรองตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริ โภคได้เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ เช่นเดียวกับสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริ โภครับรอง ซึ่งจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งสำหรับการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริ โภค และถ้ามีการบัญญัติเรื่องการดำเนินคดีแบบกลุ่มไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริ โภค พ.ศ. 2551 แล้ว มูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริ โภครับรองย่อมจะมีสิทธิในการฟ้องคดีแบบกลุ่มแทนผู้บริ โภคได้เช่นเดียวกับสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริ โภครับรองด้วย

3. ควรกำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นธรรมสำหรับการรับรองสมาคมหรือมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองผู้บริ โภคที่จะขอใช้สิทธิในการดำเนินคดีผู้บริ โภค เช่น เงื่อนไขด้านระยะเวลาในการจัดตั้งสมาคมหรือมูลนิธิ อายุของการให้การรับรองสมาคมหรือมูลนิธิ จำนวนสมาชิกของสมาคมหรือมูลนิธิ การจ่ายเงินบำรุงสมาคมหรือมูลนิธิของสมาชิก ความเป็นอิสระในการดำเนินงานของสมาคมหรือมูลนิธิ เป็นต้น และต้องกำหนดบทลงโทษสมาคมหรือมูลนิธิในกรณีที่ทำผิดเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และกฎหมายด้วย โดยเฉพาะในกรณีที่มีการพิสูจน์ได้ว่าสมาคมหรือมูลนิธิรับเงินจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อล้มการดำเนินคดีแบบกลุ่มในคดีผู้บริ โภคที่สมาคมหรือมูลนิธิเป็นโจทก์อยู่ หรือรับเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากผู้ประกอบธุรกิจหนึ่งเพื่อดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจอีกแห่งหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการกำจัดคู่แข่งทางการค้า เป็นต้น

4. หากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (การดำเนินคดีแบบกลุ่ม) ได้ประกาศใช้ในภายหน้า แม้ว่าจะมีการนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาใช้ได้โดยอนุโลมตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. 2551 ก็ตาม แต่เพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อขัดข้องหรือปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตีความฐานะการเป็นสมาชิกกลุ่มตามมาตรา 222/1 และมาตรา 222/9 ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง และมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง ควรแก้ไขพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. 2551 เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิในการฟ้องคดีแบบกลุ่มให้กับผู้มีสิทธิฟ้องคดีทั้ง 3 ประเภท ควบคู่ไปด้วย

ข้อเสนอแนะดังกล่าวถือเป็นข้อเสนอแนะเบื้องต้นในแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อให้มีการนำแนวทางการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาใช้ในคดีผู้บริโภคน ซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่ผู้บริโภคอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคอื่น ๆ โดยสามารถเริ่มมีการดำเนินการแบบกลุ่มได้จากตัวผู้บริโภคเอง หรือจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง และมูลนิธิที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรอง ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด